

Lännepuolen Lohi Oy

ÖVERSÄTTNING

KONTAKTMYNDIGHETENS MOTIVERADE SLUTSATS OM MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN FÖR UTVIDGNINGEN AV LÄNNEPUOLEN LOHI OY:S FISKODLING I LOUKEENKARI

Lännepuolen Lohi Oy har den 11 mars 2020 tillställt Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland en miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning för kontaktkontrollmyndighetens motiverade slutsats om ett utvidgningsprojekt för Loukeenkari fiskodling i Lypertö by i Gustavs, söder om Loukeenkari och Tiiskrunna.

PROJEKTUPPGIFTER OCH FÖRFARANDET VID MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING

Projektets namn

Utvidgning av fiskodlingen i Loukeenkari

Projektansvarig

Lännepuolen Lohi Oy
Kontaktperson
Irja Skytén-Suominen
Tfn 0400 787 997

fornamn.efternamn@kalankasvatus.fi

MKB-konsult

Gaia Consulting Oy
Kontaktperson
Mari Saario
Tfn 050 421 9999

fornamn.efternamn@gaia.fi

Beskrivning av projektet och genomförandealternativ

Syftet med projektet är att i betydande grad utvidga fiskodlingsverksamheten på den nuvarande platsen i Loukeenkari i Gustavs kommun. Den befintliga anläggningen i Loukeenkari har miljötillstånd för en årlig produktion om 300 ton. Fiskarna odlas från en medelvikt på 0,4 kg till en medelvikt på 1,5–2,0 kg under en odlingsperiod. Projekthelheten innefattar kassar, foderautomater och konstruktioner som är nödvändiga för övervakningen av verksamheten. Foderlagren finns på land och fodret förs till automaterna med båt. Fiskodlingen drivs säsongvis från maj till november. Projektet omfattar slutuppfödning av regnbågslox och innefattar inte vinterförvaring av fisk, yngeluppfödning eller rensningsverksamhet. Genomförandet av ovannämnda funktioner i projektet stöder sig på de anläggningar som Lännepuolen Lohi Oy har och samarbetspartners verksamhet. Projektet är beläget i den yttre skärgården på övergångsområdet mellan Skärgårdshavet och Bottenhavet i norra delen av Skiftet och på cirka 800 meters avstånd från Ålands territorialvattengräns. Avståndet från projektområdet till närmaste fasta bosättning och fritidsbosättning är flera kilometer.

Projektets miljökonsekvenser har bedömts i den omfattning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB).

Alternativ

Genomförandealternativ	Årlig tillväxt	Näringsbelastning
GA0 (nuvarande verksamhet)	ca 300 t/a	1 200 kg/a P; 12 000 kg/a N
GA1	ca 800 t/a	3000 kg/a P; 30 000 kg/a N
GA2	ca 1000 t/a	4000 kg/a P; 40 000 kg/a N
GA3	ca 1200 t/a	5000 kg/a P; 50 000 kg/a N

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

Tillämpningsgrund och anhängiggörande

På utvidgningsprojektet för fiskodlingen i Loukeenkari ska förfarandet för miljökonsekvensbedömning tillämpas med stöd av 1 punkten 1 d) i bilaga 1 till MKB-lagen: *fiskodlingar i havsområden där fiskbeståndet ökar med minst 1 000 000 kilogram per år*. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland är kontaktmyndighet. Projektets MKB-förfarande anhängiggjordes den 18 juni 2018 efter att den projektansvarige lämnat in bedömningsprogrammet till NTM-centralen.

Information och hörande om bedömningsprogrammet

NTM-centralen har kungjort bedömningsprogrammet och bett om utlåtanden och åsikter om det. Dessutom ordnade NTM-centralen ett möte för allmänheten under programfasen i fullmäktigesalen i Gustavs kommun den 2 november 2018. Kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet lämnades den 19 december 2018.

Natura-bedömning som en del av förfarandet för miljökonsekvensbedömning

I samband med MKB-förfarandet har man i enlighet med 65 § i naturvårdslagen gjort en bedömning av projektets konsekvenser för Natura 2000-områdena Sexmilarskärgården (SPAFI0200152) och Katanpää (SACFI0200172). Naturskyddsenheten vid NTM-centralen i Egentliga Finland lämnade sitt utlåtande om Natura-bedömningen den 13 juli 2020 (bilaga).

ORDNANDE AV DELTAGANDE OCH UTLÅTANDEN

Information och hörande om konsekvensbeskrivningen och Natura-bedömningen

Miljökonsekvensbeskrivningen för projektet (MKB-beskrivningen) och Natura-bedömningen lämnades till NTM-centralen den 11 mars 2020. I enlighet med lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning har man på Gustavs och Brändö kommuners samt landskapet Ålands anslagstavlor kungjort att konsekvensbeskrivningen och Natura-bedömningen är anhängiga under tiden som reserverats för utlåtanden och åsikter, dvs. 14.4 –12.6.2020. Konsekvensbeskrivningen och Natura-bedömningen har samtidigt hållits framlagda i Gustavs och Brändö kommunkanslier, Gustavs och Brändö bibliotek, Ålands landskapsregerings registratorskontor samt elektroniskt på miljöförvaltningens webbplats. Utlåtanden har begärts av Gustavs och Brändö kommuner samt andra centrala myndigheter. Kungörelsen om att konsekvensbeskrivningen och Natura-bedömningen finns framlagda har publicerats i tidningen Vakka-Suomen Sanomat. Den 7 april 2020 begärdes skriftligen utlåtanden om Natura-bedömningen av ägarna till mark- och vattenområdet samt av naturskyddsenheten vid NTM-centralen i Egentliga Finland. Ett möte för allmänheten hölls den 22 april 2020 i ett virtuellt arbetsutrymme på internet.

Utlåtanden

Gustavs kommunstyrelse ansåg i sitt utlåtande av den 25 maj 2020 utifrån byggnadsnämndens framställning att projektet med tanke på förfarandet för lokaliseringsstyrningen verkar vara ett korrekt planerat projekt. I utredningen har man också på ett heltäckande sätt beaktat olika delområden och modelleringen av flödet beaktar miljöförhållandena.

Transport- och kommunikationsverket Traficom påpekade i sitt utlåtande av den 1 juni 2020 att farleden Isokari-Lövskär som upprätthålls av Trafikledsverket och som har klassificerats som huvudled för handelssjöfarten går i närheten av projektområdet.

Av konsekvensbeskrivningen framgår inte projektområdets exakta läge i förhållande till Isokari-Lövskär

farledsområde. Om nya konstruktioner planeras i närheten av farledsområdet, ska den projektansvarige beakta att de rep och vajrar som används vid förankringen av eventuella nya fiskodlingsbassänger inte får hindra eller störa sjötrafiken i farledsområdet, och alla konstruktioner i fiskodlingsbassängerna ska placeras utanför Isokari-Lövskär farledsområde. I fiskodlingsbassängens konstruktioner ska propellerströmmar från fartyg som trafikerar farleden beaktas. Farledsområdets exakta läge kan laddas ner från Trafikledsverkets laddningstjänst (<https://julkinen.vayla.fi/Oskari/>).

När en fiskodling är belägen i närheten av en farled för handelssjöfart ska särskild uppmärksamhet fästas vid utmärkningen av bassängerna. Ägaren till fiskodlingsbassängen ansvarar för byggandet och underhållet av märkena. Fiskbassängerna ska märkas ut enligt anvisningarna om utmärkning av fiskeredskap i lagen om fiske. Principerna för utmärkning av flytande fiskebassänger finns i Traficoms anvisning Farleder och fiske, som kan laddas ner från Traficoms webbplats (Traficom > Författningar och föreskrifter). Utmärkningen som ska användas och detaljerna om den ska avtalas senast i samband med ansökan om tillstånd enligt vattenlagen. Om de nya konstruktionerna ligger i omedelbar närhet av Isokari-Lövskär farledsområde ska man avtala om deras närmare placering med farledsenheten vid Trafikledsverket.

Forststyrelsen har bekantat sig med miljökonsekvensbeskrivningen och Natura-bedömningen av utvidgningsprojektet för Lännenpuolen Lohi Oy:s fiskodlingsanläggning i Loukeenkari i Gustavs och konstaterar i egenskap av ansvarig myndighet för förvaltningen av Natura-områdena i influensområdet samt Bottenhavets nationalpark följande i sitt utlåtande av den 15 juni 2020:

Forststyrelsen anser att en ökad produktion av inhemsk fisk är ett hållbart sätt att svara på den växande efterfrågan på marknaden och därmed eliminera trycket från överfiske och import av odlad fisk från länder med sämre utvecklat miljöansvar. Tillväxten måste dock vara förenlig med förpliktelserna som gäller vattenkvaliteten och andra miljömål. Projektområdet är beläget i ett unikt och känsligt havsområde i Skärgårdshavet, där ytvattens ekologiska status till största delen är måttlig, men havsvikarna och sunden i den inre skärgården fortfarande har sämre status på grund av diffus och intern belastning.

Under årtiondenas lopp har näringsutsläppen från vattenbruket minskat förtjänstfullt i Finland, men punktbelastningen från vattenbruket har varit relativt oförändrad i Skärgårdshavet under 2010-talet. Näringsbelastningen från vattenbruket omfattar årligen cirka 2/3 av punktbelastningen av fosfor och drygt en fjärdedel av punktbelastningen av kväve i Skärgårdshavet (Landskapets tillstånd 2019, Egentliga Finlands förbund).

Forststyrelsen anser att man i miljökonsekvensbeskrivningen för projektet på ett berömvärdt sätt har behandlat projektets konsekvenser för miljön samt separat för Natura-områdena och de värden som de upprätthåller. Dessutom har utlåtanden och synpunkter om MKB-programmet beaktats väl i beskrivningsskedet och de utredningar som kontaktmyndigheten föreslagit om blåmuslans, blåstångens, trådalger och de epifytiska algernas tillstånd har i omfattande utsträckning utförts. Däremot är utredningarna som baserar sig på fältundersökningar av fiskbeståndet och fortplantningsområdena för havslekande sik bristfälliga.

Odlingsplatsen ligger i Natura-området (SPA-område) i Sexmilarskärgården (FI0200152) enligt fågeldirektivet. På drygt två kilometers avstånd från odlingsanläggningen ligger Katanpää, som är Natura-område (FI0200172; SCI-område) enligt habitatdirektivet, och som hör till Bottenhavets nationalpark. Bottenhavets nationalpark är Finlands största marina skyddsområde. Bottenhavets nationalpark har inrättats bl.a. för att skydda undervattensnaturen, skärgården och skären. Nationalparkens mål är dessutom att trygga yrkesfisket genom att främja i synnerhet skyddet och återhämtningen av vilda fiskbestånd.

Forststyrelsen bedömde att odlingsplatsen är bra med tanke på utvidgningen, eftersom den befintliga odlingsanläggningen på basis av uppföljningar inte avsevärt har ändrat förhållandena i området under sin verksamhet. Vattenomsättningen och strömningsförhållandena är bättre än i de flesta andra odlingar som i dagsläget är i drift. Områdets botten är enligt beskrivningen hård, så näringsbelastningen orsakar sannolikt inte så betydande förändringar i bottenfaunan och dess sammansättning som om botten var mjuk. Det finns ingen sommarbebyggelse i närheten av området och det övriga rekreativbruket är litet. Enligt beskrivningen ökar utvidgningen inte båttrafiken i anslutning till underhåll och service av odlingsanläggningen, och således försämrar inte levnadsförhållandena för arter som förekommer i närheten av området. Odlingsanläggningen har också ett tillräckligt avstånd (knappt 1 km) till de närmaste fågelskären i området.

De planerade odlingsmängderna i utvidgningsprojektet är dock påfallande stora och på området finns ingen erfarenhet av projekt av motsvarande storleksklass. Alternativet med den största odlingsmängden och näringsbelastningen (GA3) innebär en över tio gånger större fosforbelastning och fem gånger större kvävebelastning än värdena år 2018 vid Häpönäniemi avloppsreningsverk i Nystad. Med beaktande av projektets storleksklass är det delvis osäkert hur mycket målområdet tål ytterligare belastning och vilka konsekvenser det har för vattenområdets ekologiska status och därigenom för den marina naturen på längre sikt.

Den norra delen av Skiftet har i samband med den obligatoriska kontrollen och uppföljningen visat en etablerad och något förbättrad status till exempel vad gäller mängden totalfosfor och planktonalger, men av kartläggningarna som gjordes i närheten av projektområdet för att utreda den marina naturens tillstånd framgick 2019 att förekomsten av den ettåriga och snabbväxande algen grönslick var rikligare i närheten av odlingsanläggningen än på hårda botten utanför influensområdet. Utifrån en enda kartläggning kan inga slutsatser dras om odlingsanläggningens konsekvenser, men det är sannolikt att en utvidgning av odlingsanläggningen ökar eutrofieringen av den marina miljön i närheten av området, även om näringsbelastningen bara skulle vara en promille av totalbelastningen i hela Skärgårdshavet. I området kring Loukeenari är den dominerande vindriktningen syd-sydväst och enligt beskrivningen transporteras utsläppen av näringsämnen från odlingsanläggningen i riktning mot Bottenhavet utifrån de flödesmodeller som gjorts. Enligt Finlands miljöcentral har fosformängden fördubblats i Bottenhavet på 2000-talet, så utvidgningsprojektets konsekvenser för Bottenhavet borde utredas grundligare.

I kapitel 3 presenteras utöver nollalternativet tre olika alternativ som baserar sig på odlingsvolymen och som avviker från varandra i fråga om produktions- och belastningsmängder. Dessa alternativ specificeras dock inte närmare i beskrivningen och konsekvensbedömningarna och försvårar därmed helhetsuppfattningen om utvidgningsprojektet. Forststyrelsen konstaterar också att man för de olika alternativen borde utarbeta separata modeller som åskådliggörs med kartbilder och som visar hur näringsämnen sprids på projektområdet och i dess närhet samt hur de påverkar den omgivande naturen.

I projektets genomförandealternativ ingår inte vinterförvaring av fisk, yngeluppfödning eller rensningsverksamhet, varför dessa verksamheter inte behandlas i denna MKB-process. Forststyrelsen anser dock att man i utredningen även borde göra upp en plan för vinterförvaring av fisk och för faserna och läget när det gäller mellanuppfödningen av de sommargamla ynglen, eftersom det är fråga om en omfattande ökning av produktionen och Skärgårdshavets kustvatten, där dessa övriga faser eventuellt äger rum under skyddade förhållanden, fortfarande huvudsakligen är i dåligt skick.

Forststyrelsen anser att det fanns några inkonsekvenser i utredningen. För blåstången (*Fucus vesiculosus*) används i utredningen både det nuvarande finska namnet "rakkoharu" och det gamla finska namnet "rakkolevä". Detta ger en vårdslös bild av arbetet. Avsnitt

6.2.5. "Havsbotten och bottendjur" är ologiskt uppbyggt och skulle behöva kartbilder av kartläggningens punkters läge och metoder som stöd för utredningarna. I texten konstateras att "Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy, som ansvarar för den obligatoriska kontrollen, har konstaterat att botten på området är hård och att där inte samlas sediment". Senare i avsnittet konstateras att "undersökningarna visade inga tecken på syrebrist, såsom svart sediment eller lukt av svavelväte". Forststyrelsen påpekar att syrebrist och faktorer som tyder på syrebrist på hårda botten kan konstateras antingen med ett s.k. skrapprov som tas genom dykning eller genom visuell verifiering, inte med en bottenprovtagare på mjuk botten, vilket texten ger en bild av.

I avsnitt 6.2.13 har man i behandlingen av klimatförändringen ignorerat ökningen av vinterregnen, vilken torde öka näringsbelastningen på Östersjön vintertid. Redan innevarande år finns tecken på detta: NTM-centralen i Egentliga Finland har uppskattat att alla åar och älvar som mynnar ut i Skärgårdshavet transporterar i genomsnitt 438 000 kilogram fosfor per år. Enligt färskt mätresultat transporterade enbart Aura å, Pemar å och Uskela å 140 000 kilogram fosfor ut i Skärgårdshavet under tre dagar i februari 2020 (tjänsten Vesimittari vedenlaatu nyt, NTM-centralen i Egentliga Finland). Det skulle också vara mer konsekvent om man vid behandlingen av ytvattens ekologiska status i projektområdet (avsnitt 6.2.2 Fastställande av vattenförekomstens ekologiska status) först konstaterade den senaste klassificeringen av området, eftersom man i MKB-processen bör stöda sig på den senaste tillgängliga informationen, och först därefter speglade resultatet mot en äldre bedömning. I nuläget får resultatet av den föregående statusbedömningen för stor vikt, även om bakgrunden till ändringen förklaras väl.

I slutsatserna av utredningen har man dryftat näringsämnenas inverkan på följande sätt: "Den årliga livscykeln för trådalger upphör i augusti, varvid vattnet blir klarare. Då använder makrofyter och blåstång fortfarande näringsämnen och de kan sprida sig och växa utan olägenheter orsakade av trådalger." Forststyrelsen påpekar att ståndpunkten är en onödigt förenklad version av eutrofieringen och dess effekter. En ökning av näringsämnen ökar antalet arter som trivs i frodiga förhållanden och som kväver och tar livsrum från arter som är känsliga för eutrofiering och som saknar konkurrenskraft. På längre sikt förändrar denna utveckling artsammansättningen i hela livsmiljön. Till exempel har blåstången fortfarande inte återvänt till Skärgårdshavet i den omfattning som den förekom på hårda botten före den kraftiga nedgången på 70-talet. Tillskottet av näringsämnen kan således inte anses ha gynnsamma effekter på de arter som representerar våra nuvarande marina naturtyper.

Forststyrelsen anser också att uppfattningen i slutsatserna om att näringsbelastningen

"blandas med vattnet, transporteras bort eller används av andra producenter, såsom makrofyter" är märklig. Östersjön är en nästan sluten, grund bassäng som är känslig för förändringar. Belastningen som orsakas av människan leder i sin helhet till förändringar i livsmiljöerna och arterna, försämrat siktdjup, kraftigare blomningar av blågrönalger och ökat antal syrefria områden. Eftersom projektet är beläget i ett havsområde med en status som är sämre än god borde all verksamhet som ökar belastningen granskas mycket kritiskt för att säkerställa att projektet inte strider mot EU:s ramdirektiv om vatten och en marin strategi och inte hindrar uppnåendet av målen för vatten- och havsvården.

I utredningen framförs att den näringsbelastning som orsakas av vattenbruk i Östersjön kan kompenseras genom användning av foder som innehåller fisk fångad i Östersjön och att man vid odlingsanläggningen i Loukeenkari använder och även i fortsättningen har för avsikt att använda sådant s.k. östersjöfoder. Forststyrelsen hoppas att man i fortsättningen i projektet preciserar fodrets sammansättning, eftersom begreppet inte är etablerat i Finland.

Forststyrelsen anser att utgångspunkten i utredningen att belastningen kan hanteras genom noggrann förhandsplanering av projektets kontrollprogram och genom att ingripa i observerade problem är värdefull. Till exempel är mätningarna av grönslickens tallus en bra grund för kommande uppföljningar, eftersom den fungerar som en bra indikator på förändringar i vattnets näringshalt. Det är också bra att miljötillstånden för fiskodlingar är tidsbegränsade och att odlingsanläggningarna är flyttbara. Då kan verksamheten vid behov avslutas om man i samband med de obligatoriska kontrollerna upptäcker betydande olägenheter i miljöns tillstånd.

Forststyrelsen ber att ett bemötande av utlåtandet skickas till e-postadressen kirjaamo@metsa.fi.

Museiverket meddelar i sitt utlåtande av den 15 juni 2020 att man bekantat sig med projektets MKB-program med tanke på beaktandet av kulturarvet under vatten och att man gett ett utlåtande om detta den 19 november 2018. Museiverket hade inget att anmärka på MKB-programmet.

Museiverket har inte heller något att anmärka på MKB-beskrivningen.

Enheten för fiskerihushållning vid NTM-centralen i Egentliga Finland har gett följande utlåtande den 12 juni 2020.

Fiskerimyndigheten anser att de utredningar och konsekvensbedömningar av fiskbeståndet som gjorts i samband med MKB-beskrivningen inte helt motsvarar behovet av tilläggsutredningar som fiskerimyndigheten föreslog i sitt utlåtande om MKB-programmet. I samband med MKB-beskrivningen har man dock intervjuat centrala instanser, som kan ge förhandsuppgifter om fiskbeståndet, vilket i princip är bra och ger en indikation på fiskbeståndets och fiskets nuvarande tillstånd.

Den konkreta informationen om fiskbeståndet i området under olika årstider samt även förekomsten av havslekande sik i området, som har föreslagits att ska utredas separat, förblir dock osäker. De arter som listas i beskrivningen av fiskbeståndets nuläge (strömming, vassbuk, gös, abborre, sik, gädda, nors, lax, öring) bildar sannolikt inte hela artbeståndet i området, och det finns i sig ingen anledning att anta att bl.a. karpfiskarna skulle saknas i området på det sätt som anges i beskrivningen. Karpfiskarnas relativa andel av det övriga fiskbeståndet kan dock vara lägre än vid den inre kusten. En art som saknas i artförteckningen men som eventuellt är viktig är flundran, som kan antas förekomma i området (bl.a. på basis av Naturresursinstitutets

fiskatlas). Vattennaturens tillstånd i området har behandlats väl och mångsidigt i bilagan till MKB-beskrivningen.

Fiskerimyndigheten instämmer i den bedömning som presenteras i MKB-beskrivningen att projektets konsekvenser för fiskbeståndet sannolikt inte kommer att bli betydande, särskilt inte på ett stort område. Dessutom kan det vara svårt att verifiera eventuella konsekvenser genom traditionella undersökningar av fiskbeståndet, särskilt när man beaktar andra faktorer som påverkar fiskbeståndets tillstånd (bl.a. uppvärmningen av vattnet, salthalten, den allmänna statusutvecklingen i havsområdet, den diffusa och interna belastningen av näringsämnen). Utifrån de uppgifter som finns för närvarande kan man dock inte utesluta att verksamheten kommer att få konsekvenser för fiskbeståndet i området, och även det eventuella influensområdet är osäkert. Indirekta effekter kan uppstå till följd av att näringshalterna stiger och primärproduktionen ökar (vattenväxter, påväxtalger, växtplankton), varvid fiskbeståndets sammansättning i regel förändras i takt med att karpfiskbestånden stärks, samt även genom en eventuell förändring i bottenens kvalitet (potentiell inverkan på bl.a. fortplantningsområdena för havslekande sik eller flundra). Såsom konstateras i den utredning om vattennaturens tillstånd i området som finns som bilaga till MKB-beskrivningen kan den gynnsamma utvecklingen av vattennaturen i området avta om eutrofieringen i området ökar.

Denna utveckling kan märkas både i fiskbeståndet och i den övriga vattennaturen. Därför understöder fiskerimyndigheten fortsättningsvis de föreslagna tilläggsutredningarna för fiskbeståndets del i samband med en eventuell ansökan om miljötillstånd, bl.a. beroende på hur stor ökning man ansöker om för verksamheten. Förhandsuppgifterna utgör grunden för granskning av resultaten av eventuell kontroll under verksamhetens gång. I MKB-beskrivningen presenteras endast uppföljning av strömmingsbestånden i Skärgårds- och Bottenhavet (som kontroll under verksamhetens gång), men enligt fiskerimyndigheten är detta inte nödvändigtvis den bästa och mest ändamålsenliga uppföljningsmetoden. Man ska beakta att projektet i sin storleksklass tills vidare är exceptionellt för förhållandena i Finland, och därför är det motiverat att kontrollera konsekvenserna åtminstone när verksamheten inleds även för fiskbeståndets del.

I MKB-beskrivningen konstateras att fritidsfisket i området är ringa. Detta kan stämma i närheten av själva odlingsområdet, eftersom det ligger relativt långt ute till havs där fisketrycket ofta är mindre än vid kusten. Området ligger i Gustavs-Nystads fiskeriområde. Naturresursinstitutet utredde 2019 (Eskelinen & Mikkola 2019) fördelningen av belastningen från spinnfisket enligt fiskeområde. Enligt utredningen var trycket från fisket i det aktuella fiskeriområdet förhållandevis stort; mätt i fiskedagar hade man i området fiskat näst mest i området för Sydvästra Finlands samarbetsgrupp för fiskerihushållning samt fjärde mest i hela verksamhetsområdet för Kustens fiskeritjänster/enheten för fiskerihushållning vid NTM-centralen i Egentliga Finland (kustområdet som sträcker sig från östra Finska viken till Kalajoki). I en eventuell ansökan om miljötillstånd vore det bra att precisera fördelningen av fisket inom fiskeriområdet, vilket skulle göra det lättare att bedöma projektets eventuella konsekvenser för fritidsfisket. Angående det kommersiella fisket finns det sannolikt bra tillgång till information på basis av de intervjuer som redan gjorts i MKB-beskrivningen.

Egentliga Finlands förbund konstaterar följande i sitt utlåtande som anlände till NTM-centralen den 16 maj 2020.

MKB-beskrivningen och utvärderingen av Natura 2000-nätverket är detaljerade och grundliga. Arbetet med dem har också omfattat fältarbeten som utförts på ort och ställe samt modelleringar som gjorts utifrån miljöuppgifter. Enligt MKB-beskrivningen bedöms konsekvenserna inte avsevärt försämra naturens tillstånd i området eller skyddsvärdena i de närliggande Natura-områdena.

I den gällande landskapsplanen (beslut om fastställelse den 20 mars 2013) är projektet placerat i utvecklingszonen för fisket och fiskerinäringen i Bottenhavet. Landskapsplanens allmänna bestämmelse om Natura-områden förpliktar till att beakta och bedöma konsekvenserna för naturvärdena i Natura 2000-nätverket. Projektet befinner sig också inom skyddsområdet i landskapsplanen, vilket innebär att planerna och åtgärderna ska trygga och främja naturvärdena.

I den etapplandskapsplan för naturvärden och naturresurser som är under beredning ändras inte planbeteckningarna i detta område jämfört med den gällande landskapsplanen.

I utkastet till havsområdesplan, som finns framlagt, ligger projektområdet inom sjöfartsområdet.

Utlåtandet från Egentliga Finlands förbund grundar sig särskilt på uppgiften om att Regionförvaltningsverket i Södra Finland har beviljat området miljötillstånd för fiskodling den 1 december 2013. Det bör också noteras att området har beviljats tillstånd för ett tidsbundet forsknings- och utvecklingsprojekt för fiskodling på öppet hav fram till den 30 maj 2022.

Egentliga Finlands förbund anser att man i tillståndsprocesserna i fråga utifrån speciallagstiftningen har bedömt konsekvenserna av verksamheten och möjligheten till placering av fiskodlingen ur landskapsplanens styrningsperspektiv samt bedömt verksamhetens konsekvenser för det skyddsområde som anges i landskapsplanen. Egentliga Finlands förbund anser att MKB-bedömningen som är på remiss är tillräcklig och möjliggör inledandet av den egentliga miljötillståndsprocessen.

Egentliga Finlands förbund betonar ännu bedömningen av de samhälleliga helhetskonsekvenserna samt betydelsen av samarbete mellan olika förvaltningsområden för att fastställa gemensamma riktlinjer för det nationella vattenbruket. Den viktigaste frågan är fördelningen av bördan mellan målen för vatten- och havsvården samt minskningen av näringsbelastningen i Östersjön. På vilket sätt olika branscher deltar och vilken betydelse varje delområde har när det gäller konsekvenserna för belastningen. För att styra och utveckla branschen ska tydliga spelregler göras upp på nationell nivå, som sedan tillämpas i tillståndsprocesserna och konsekvensbedömningarna. Riktlinjerna som dragits upp för planeringen av havsanvändningen kan påvisas till exempel i landskapsplaneringen, kommunplaneringen eller i annan planering.

Åsikter

Person A har i sin åsikt som anlände till NTM-centralen den 8 maj 2020 framfört att vattenområdet i fråga har varit ett område för fiskerinäring sedan urminnes tider och att det lämpar sig för detta även idag. Metoderna och formerna för fisket har utvecklats. Utöver fångsten av vild fisk idkas numera i allt större utsträckning fiskodling i många slags odlingsanläggningar.

Trots ovan nämnda utveckling har andelen inhemsk fisk på marknaden minskat dramatiskt medan andelen utländsk fisk har ökat betydligt. Därför är det nödvändigt att stöda fiskerinäringen i alla dess former, eftersom behovet av fisk som föda och foder ökar allt mer. Våra vattenområden är ett naturligt element för fiskerinäringen. Man har också effektivt lyckats förbättra vattenkvaliteten i Östersjön.

Vattenområdena i fråga i Katanpää och Sexmilaren är väl lämpade för vattenbruk eftersom de ligger tillräckligt långt från bosättning och därför inte orsakar miljöolägenheter. Det går att fånga vild fisk trots vattenbruket. Även fartygstrafiken får plats i området utan problem. Välplanerad verksamhet

i området, likaså tillräcklig tillsyn, garanterar en lyckad inhemsk näring i området.

Person B har i sin åsikt av den 8 juni 2020 meddelat sig inte ha något emot utvidgningen av Länneuolun Lohi Oy:s fiskodlingsanläggning.

Av personerna C (2 pers.) äger den ena ett vattenområde, ca 750 hektar, på fastigheten 895- 523-1-3. Fastigheten är belägen i Natura 2000-området i Sexmilarskärgården, som är ett specialskyddsområde (SPA) enligt fågeldirektivet. Projektet som Länneuolun Lohi planerar ligger inte på fastigheten i fråga, men utvidgningsprojektet kan ha konsekvenser för Natura 2000-området i Sexmilarskärgården. Dessutom finns vattenområdet som ägs av den som framfört åsikten delvis i samma vattenförekomst som Länneuolun Lohis projekt.

Den som framför sin åsikt vill konstatera följande om Natura-bedömningen: konsekvenserna av Länneuolun Lohis utvidgningsprojekt för fågelbeståndet i Sexmilaren försämrar inte märkbart Natura-områdets skyddsvärden i något av genomförandealternativen, varför personen anser att Natura-områdets skyddsvärden inte utgör något hinder för att genomföra projektet.

Punktbelastningen från fiskodlingen är inte heller betydande med tanke på vattenområdets ekologiska status jämfört med miljökonsekvenserna av den diffusa belastningen. Så stor belastning på området att projektets konsekvenser helt skulle utesluta andra aktörers fiskodlingsprojekt inom sitt influensområde ska dock inte tillåtas.

Det är viktigt att funktionen i vattenområdet bevaras så att det i framtiden kan användas till exempel för vattenbruk eller annan produktiv verksamhet även av någon annan aktör än Länneuolun Lohi. Vattenområdets status eller skyddsvärden får inte försämrats avsevärt för att vattenförekomstens värden ska kunna utvecklas ytterligare i framtiden.

Miljömyndighetens beslut ska styra användningen av havsområdena så att de effektivare allokera resurser för att bevara och utveckla vattenområdets status och skyddsvärde.

Ägarna till Porinkloppi vattenområde (6 pers.) vill i sin åsikt som anlände den 12 juni 2020 framföra följande om miljökonsekvensbeskrivningen:

Skärgårdshavets nuvarande tillstånd är oroväckande och Gustavs skärgård är särskilt känslig till sina naturförhållanden. På grund av strömmarna syns konsekvenserna av den belastning som fiskodlingen orsakar på ett vidsträckt område och med fördröjning. Därför **anser ägarna till Porinkloppi vattenområde (sammanlagt ca 340 ha) att de nuvarande fiskodlingsanläggningarna inte längre bör utvidgas**, även om fiskodlingens eutrofierande inverkan på miljön har minskat sedan odlingsverksamhetens början. Ingen ny verksamhet som ökar eutrofieringen i området ska tillåtas. Förutom Länneuolun Lohi Oy:s föreslagna utvidgning, planerar också Nordic Trout Ab nya odlingsanläggningar i Gustavs nära Natura-området i Sexmilarskärgården. Deras sammantagna konsekvenser har veterligen ännu inte bedömts.

Det är klart att en utvidgning av fiskodlingen avsevärt kommer att öka näringsbelastningen i den norra delen av Skärgårdshavet. Det mest omfattande alternativet (GA3) skulle möjliggöra en ökning av fosforbelastningen på upp till 5 000 kg i havsområdet.

En jämförelse med Kakola reningsverk i Åbo, vars fosforbelastning under hela 2018 var endast 3,2 t. ger en bra bild av belastningens omfattning. Belastningen från den utvidgade odlingsanläggningen under ett halvt år är alltså större än belastningen

från renat avloppsvatten från 300 000 invånare. Att fiskodlingsanläggningens hela belastning kommer ut i vattendraget under den tid då den naturliga primärproduktionen i havet är som effektivast och ofta näringsbegränsad framhäver betydelsen av belastningen.

I miljökonsekvensbedömningen har man inte i tillräcklig utsträckning bedömt hur de stora näringsutsläppen sommartid påverkar eventuella blomningar av blågrönalger i vattnen inom Natura 2000-områdena. Detta är enligt oss en stor brist i miljökonsekvensbedömningen, eftersom ökande algblomningar också kan ha en betydande inverkan på förhållandena i Natura-områdena, som verksamheten inte får försämma.

Utifrån den modellering som använts sprids och späds näringsämnen relativt snabbt ut tack vare strömnings- och djupförhållandena. Av detta bör man dock inte dra slutsatsen att en utspädning av utsläppen på detta sätt skulle vara ett godtagbart sätt att rengöra dem eller rättfärdiga att deras effekter förringas.

Den planerade anläggningen ökar näringsbelastningen i så hög grad under Skärgårdshavets produktionsperiod att den inte ska placeras i ett öppet vattenområde utan produktionen ska styras till en anläggning med sluten cirkulation på ett markområde där det är möjligt att hantera utsläppen. Att flytta fiskodlingen upp på land är en av de metoder som förbättrar Skärgårdshavets tillstånd enligt professor Kalervo Väanänens nyligen publicerade utredningsarbete.

När det gäller detta utvidgningsprojekt är det viktigt att se till att tillgodose både utgångspunkten för planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket ("*vattenbruk får inte äventyra uppnåendet eller bevarandet av god status i vattnen*") och målet i den nationella havsförvaltningsplanen ("*minska utsläppen av näringsämnen i enlighet med förvaltningsplanerna för Finlands vattenförvaltningsområden och minska kväve- och fosforbelastningen från olika källor så att de underskrider gränsvärdena i HELCOM:s aktionsplan (Baltic Sea Action Plan, BSAP)*").

Och som Bottenhavets nationalparks vänner rf har anfört, "*är det klart överdimensionerat att fyrfaldiga den nuvarande fiskodlingsmängden till 1,2 miljoner kilo per år*". Om tillstånd för höjning av odlingsmängden beviljas, ska den genomföras stegvis, såsom föreningen redan har föreslagit, och tillräckligt med tid ska reserveras för uppföljningen av konsekvenserna i tillståndsförfarandet.

De negativa effekterna av eutrofieringen påverkar vattenområden och stränder för alla som äger fastigheter i Gustavs, såväl de fast bosatta som sommarinvånarna. Vi anser att det är orimligt att tillåta en ökad eutrofiering. Om tillstånd ändå beviljas ska Lännenpuolen Lohi Oy och andra odlingsanläggningar ersätta ägarna av vatten- och strandområden för de olägenheter som den ökade belastningen under årens lopp orsakar.

Fiskodlingen sysselsätter relativt få i Gustavs, däremot har sommarboende och turister en mycket betydande ekonomisk betydelse för kommunen. Tyvärr har man kunnat märka att de klara fiskevattnen i Gustavs under årens lopp har blivit grumliga. Utvecklingen är inte enbart en följd av fiskodlingen, men det är önskvärt att eutrofieringen i Skärgårdshavet upphör och att Gustavs även i framtiden kan vara en bra plats för sina invånare att leva på och å andra sidan ett lockande och tryggt semester mål på samma sätt som det har varit i flera generationer.

BEDÖMNINGENS TILLRÄCKLIGHET OCH KVALITET

NTM-centralen har i egenskap av kontaktmyndighet granskat konsekvensbeskrivningens tillräcklighet och kvalitet och konstaterar följande:

Miljökonsekvensbeskrivningen (Gaia Consulting Oy den 11 mars 2020) för Lännepuolen Lohi Oy:s utvidgningsprojektet för fiskodlingen i Loukeenari uppfyller innehållskraven som ställs på konsekvensbeskrivningar i 19 § i MKB-lagen (252/2017) och 4 § i MKB-förordningen (277/2017). Beskrivningen har utarbetats utifrån bedömningsprogrammet som var framlagt 15.10–15.11.2018 och till väsentliga delar även utifrån kontaktmyndighetens utlåtande av den 19 december 2018. Den projektansvarige har haft tillgång till tillräcklig sakkunskap för att utföra bedömningarna. Konsekvensbeskrivningen innehåller inga sådana väsentliga brister som skulle hindra kontaktmyndigheten från att sammanställa en motiverad slutsats om projektets betydande konsekvenser. Utifrån beskrivningen är det möjligt att skapa en helhetsbild av projektet och dess miljökonsekvenser, identifiera och bedöma projektets betydande konsekvenser samt jämföra alternativens miljökonsekvenser sinsemellan och bedöma deras genomförbarhet. Trots det som sagts ovan har vissa brister och osäkerhetsfaktorer framkommit i samband med hörandet och kontaktmyndighetens egen granskning. Dessa är dock delvis av sådan karaktär att de kan korrigeras i samband med den fortsatta planeringen av projektet samt i samband med kommande tillstånds- och godkännandeförfaranden. Vissa osäkerhetsfaktorer (särskilt de som orsakas av flödesmodelleringen) är däremot sådana att man inte kan påvisa en klart bättre metod för att korrigera dem än vad som har använts i bedömningen, så bedömningen kan anses vara tillräcklig för att ge en motiverad slutsats.

Allmänt

I konsekvensbeskrivningen har man på det sätt som avses i MKB-lagen ytterst detaljerat behandlat projektets konsekvenser för miljön samt separat för Natura-områdena och deras naturvärden med fokus på de viktigaste konsekvenserna. Även Natura-bedömningen har delvis gjorts på behörigt och omsorgsfullt sätt. I bedömningen har man gått igenom konsekvensernas storlek, betydelse och konsekvensernas betydelse med tanke på områdets enhetlighet och de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har några lindrande åtgärder föreslagits. I beskrivningsskedet har man i huvudsak beaktat utlåtandena och åsikterna om MKB-programmet och genomfört omfattande utredningar som kontaktmyndigheten föreslagit om musslans, blåstångens, trådalger och de epifytiska algernas tillstånd, även om utredningarna som baserar sig på fältundersökningar av fiskbeståndet och den havslekande sikens fortplantningsområden är bristfälliga.

Genomförandalternativ för projektet och jämförelse av dem

I den gällande landskapsplanen (beslut om fastställelse den 20 mars 2013) är projektet placerat i utvecklingszonen för fisket och fiskerinäringen i Bottenhavet. Landskapsplanens allmänna bestämmelse om Natura-områden förpliktar till att beakta och bedöma konsekvenserna för naturvärdena i Natura 2000-nätverket. Projektet ligger också inom skyddsområdet i landskapsplanen, vilket innebär att planerna och åtgärderna ska trygga och främja naturvärdena. Enligt Egentliga Finlands förbund ändras inte planbeteckningarna i detta område i den etapplandskapsplan för naturvärden och naturresurser som är under beredning jämfört med den gällande landskapsplanen.

Även det minsta alternativet för utvidgning av projektet (GA1: årlig tillväxt 800 t/a) innebär en mycket stor ökning av anläggningens nuvarande tillståndsenliga kapacitet (300 t/a).

Kontaktmyndigheten har i sitt utlåtande i programfasen förutsatt att genomförandalternativen också inkluderar alternativet 400–600 t/a i enlighet med planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket. Detta har dock inte gjorts. I MKB-beskrivningen har frågan motiverats, men med tanke på landskapsplanläggningen och lokaliseringsstyrningen av vattenbruket hade det varit motiverat att ta med ett mindre utvidgningsalternativ. Detta framgår tydligt när man granskar effekterna av projektets näringsbelastning på vattenförekomstens ekologiska status och via indirekta konsekvenskedjor på Natura 2000-området i Sexmilaren. Projektområdets läge kan

oberoende av den ekologiska statusen och utvecklingsriktningen motiveras också utifrån miljöaspekterna, åtminstone vad gäller bottenens hårdhet, vattendjupet och strömningsförhållandena. Därmed kunde ett genomförandealternativ enligt planen för lokaliseringstyrning ha gett granskningen mervärde. Å andra sidan innehåller planen för lokaliseringstyrning också en princip enligt vilken vattenbruk endast ska placeras i vattenförekomster som har minst god ekologisk status. Således är det osäkert om ens en liten utvidgning är lämplig för området.

I konsekvensbeskrivningen presenteras per konsekvensobjekt och i tabellform *objektets känslighet* (liten/måttlig) och *konsekvensernas omfattning* (lokal/regional), *varaktighet* (kortvarig/långvarig), *styrka* (liten/medelstor) samt *riktning* (+/-) som faktorer som påverkar konsekvensernas betydelse. Utifrån delfaktorerna har det dock inte gjorts upp något sammandrag av konsekvensernas betydelse per genomförandealternativ med hjälp av korstabeller eller någon annan åskådliggörande metod, även om betydelsens uppkomst och principen för korstabulering presenteras på sidorna 60–62 (figurerna 18–20). Betydelsen har bedömts verbalt enligt konsekvensobjekt på basis av delfaktorerna. Sammantaget är jämförelsen av genomförandealternativen också i övrigt obetydlig. Det förfarande som använts är dock tillräckligt för att det ska vara möjligt att bilda sig en uppfattning om miljökonsekvensernas betydelse för utarbetandet av en motiverad slutsats.

Det hade varit bra att göra upp separata modeller åskådliggjorda med kartbilder för hur näringsämnen sprids i projektområdet och i dess närhet samt hur de påverkar den omgivande naturen. Även om projektet inte omfattar vinterförvaring, yngeluppfödning eller rensningsverksamhet, hade det varit bra om man i beskrivningen också hade tagit upp en plan för vinterförvaring av fisk och för mellanodlingens faser och läge, eftersom det är fråga om en omfattande ökning av produktionen och eftersom kustvattnen i Skärgårdshavet, där dessa övriga faser eventuellt äger rum under skyddade förhållanden, fortfarande huvudsakligen är i dåligt skick.

Konsekvenser för vattenförekomstens vattenkvalitet

Konsekvenserna för vattenförekomstens vattenkvalitet har utretts med hjälp av Suomen ympäristövaikutusten arviointikeskus Oy:s flödesmodellering. Modelleringen är en kalkylmässig bedömningsmetod med vilken man strävar efter att specificera konsekvenserna av belastningen för ett önskat objekt. Som resultat ger granskningen de ökade halterna av näringsämnen som belastningen ger upphov till i influensområdet. Med haltökning avses den ökning av näringshalten som verksamheten orsakar jämfört med den nuvarande nivån. Modellens slutresultat beror i väsentlig grad på riktigheten i de antaganden som angetts i modellen och på de sammantagna konsekvenserna av antagandena. Det är i praktiken omöjligt att genom mätning verifiera de haltökningar som beräknas med hjälp av modellen.

Att modelleringen åsidosätter näringskretsloppen i vattnekosystemet kan också betraktas som en svaghet i metoden; den beaktar endast tillsatser av ämnen och förluster av dem. Man kan ifrågasätta en modells tillförlitlighet vid bedömning av den belastande verksamhetens inverkan på målområdets ekologiska status, eftersom man inte med hjälp av enbart en modell får reda på belastningens helhetskonsekvenser. Även bristfällig modellering är dock en ändamålsenlig metod som allmänt används vid belastningsbedömningar och för vilken man inte kan anvisa ett bättre alternativ. Tolkningen av modelleringen kräver dock en noggrann ekologisk granskning för att dess begränsningar ska kunna identifieras och beaktas. Till denna del har NTM-centralen i sin egen granskning delvis kommit fram till väldigt annorlunda resultat än resultaten i konsekvensbeskrivningen.

Som Forststyrelsen påpekar i sitt utlåtande skulle det också vara mer konsekvent om man vid behandlingen av ytvattens ekologiska status i projektområdet (avsnitt 6.2.2 Fastställande av vattenförekomstens ekologiska status) först konstaterade den senaste klassificeringen av området, eftersom man i MKB-processen bör stöda sig på den senaste tillgängliga informationen, och först därefter speglade resultatet mot en äldre bedömning. Beskrivningens syn på eutrofieringsutvecklingen kan också anses vara för förenklad bl.a. avseende att näringsbelastningen endast blandas ut i vattnet, transporteras bort eller kommer att användas av andra producenter, såsom makrofyter. Detta har påpekats både i Forststyrelsens utlåtande och i åsikten som ägarna till Porinkloppi vattenområde framställt. Östersjön är en nästan sluten, grund bassäng som är känslig för förändringar.

Belastningen som orsakas av människan leder i sin helhet till förändringar i livsmiljöerna och arterna, försämrat siktdjup, kraftigare blomningar av blågrönalger samt ökat antal syrefria områden. Just bristen på granskning av blomningarna av blågrönalger påpekades också i åsikten från ägarna till Porinkloppi vattenområde. NTM-centralen anser att konsekvenserna för förekomsten av blågrönalger borde ha lyfts fram bättre även med tanke på rekreativ användning av havsområdet. I åsikten från ägarna till Porinkloppi vattenområde framfördes dessutom att grumlighetsutvecklingen i området har kunnat ses med blotta ögat. Det bör dock observeras att en del av dem som framförde privata åsikter ansåg att projektet lämpar sig väl för området, bl.a. eftersom det ligger långt från bosättning.

Bedömning enligt 65 § i naturvårdslagen

Natura-bedömningen har delvis gjorts på behörigt och omsorgsfullt sätt. I bedömningen har man gått igenom konsekvensernas storlek, betydelse och konsekvensernas betydelse med tanke på områdets enhetlighet och de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har några lindrande åtgärder föreslagits. De största bristerna i Natura-bedömningen har att göra med beaktandet av havsområdenas nuvarande tillstånd, utvecklingsriktning och sammantagna konsekvenser samt osäkerhetsfaktorerna i modelleringsresultaten när det gäller näringsbelastningen. NTM-centralen har också i sitt utlåtande om Natura-bedömningen påpekat att alla väsentliga resultat i Alleco Oy:s rapport inte har förts in i resultaten av själva Natura-bedömningen. Vissa centrala slutsatser om projektets konsekvenser för skyddsgrunderna för Natura 2000-området i Sexmilaren har således ifrågasatts i NTM-centralens utlåtande av den 13 juli 2020.

Konsekvenser för fiskbeståndet

Den konkreta informationen om fiskbeståndet i området under olika årstider samt även förekomsten av havslekande sik i området, som har föreslagits för separat utredning, är osäker. De arter som listas i beskrivningen av fiskbeståndets nuläge (strömning, vassbuk, gös, abborre, sik, gädda, nors, lax, öring) bildar sannolikt inte hela artbeståndet i området, och det finns i sig ingen anledning att anta att bl.a. karpfiskarna i dagsläget skulle saknas i området på det sätt som anges i beskrivningen. En art som saknas i artförteckningen men som eventuellt är viktig är flundran, som kan antas förekomma i området (bl.a. på basis av Naturresursinstitutets fiskatlas).

De tilläggsutredningar om fiskbeståndet som framfördes redan i programskedet behövs i samband med en eventuell ansökan om miljötillstånd, bl.a. beroende på hur stor ökning man ansöker om för verksamheten. Såsom fiskerimyndigheten påpekar och som också konstateras i konsekvensbeskrivningen kan den gynnsamma utvecklingen av vattennaturen i området börja avta om eutrofieringen ökar. Denna utveckling kan märkas både i fiskbeståndet och i den övriga vattennaturen.

I MKB-beskrivningen konstateras att fritidsfisket i området är ringa. Detta kan vara fallet i närheten av själva odlingsområdet, eftersom området ligger på öppet hav, men enligt naturresurscentralens utredningar har fisketrycket i Gustavs-Nystads fiskeriområde i allmänhet varit relativt stort. I en eventuell ansökan om miljötillstånd

vore det bra att precisera fördelningen av fisket inom fiskeriområdet, vilket skulle underlätta bedömningen av projektets eventuella konsekvenser för fritidsfisket. Angående det kommersiella fisket finns det sannolikt bra tillgång till information på basis av de intervjuer som redan gjorts i MKB-beskrivningen.

Konsekvenser för trafiken

I närheten av projektområdet går farleden Isokari-Lövsjär som upprätthålls av Trafikledsverket och som har klassificerats som huvudled för handelssjöfarten. Av konsekvensbeskrivningen framgår inte projektområdets exakta läge i förhållande till Isokari-Lövsjär farledsområde. Om nya konstruktioner planeras i närheten av farledsområdet, ska den projektansvarige beakta att de rep och vajrar som används vid förankringen av eventuella nya fiskodlingsbassänger inte får hindra eller störa sjötrafiken i farledsområdet, och alla konstruktioner i fiskodlingsbassängerna ska placeras utanför Isokari-Lövsjär farledsområde. Även propellerströmmarnas inverkan och utmärkningskraven för fiskodlingsbassänger ska beaktas i den fortsatta planeringen på det sätt som Traficom förutsätter, senast i samband med ansökan om tillstånd enligt vattenlagen.

Projektets kopplingar till klimatförändringen

Projektets obestridliga positiva klimatkonsekvenser har lyfts fram på ett bra och motiverat sätt i avsnitt 7.2.10. I avsnitt 6.2.13 har man i behandlingen av klimatförändringens konsekvenser för projektet ignorerat ökningen av vinterregnen, vilket torde öka näringsbelastningen på Östersjön vintertid. Frågan har en koppling både till vattenförekomstens tillstånd och indirekt till de naturvärden som är mest framträdande i Natura 2000-området i Sexmilaren.

Lindrande åtgärder

I avsnitt 9.2 Förebyggande och lindrande av olägenheter nämns användningen av s.k. östersjöfoder som kompensationsmetod för näringsutsläppen. Belastningen på vattenförekomsten kan inte kompenseras med östersjöfoder, eftersom det inte minskar näringsämnen i den aktuella vattenförekomsten, utan fisken som används som råvara i fodret har fiskats på ett mycket större område.

KONTAKTMYNDIGHETENS MOTIVERADE SLUTSATS

På basis av konsekvensbeskrivningen, responsen från hörandet och sin egen tilläggsgranskning presenterar NTM-centralen som sin motiverade slutsats följande ställningstaganden om de betydande konsekvenserna av utvidgningen av Lännenpuolen Lohi Oy:s fiskodling i Loukeenari.

Konsekvenser för vattenförekomstens vattenkvalitet

Objektets känslighet har bedömts vara liten och konsekvensernas omfattning liten, varaktighet lång, styrka liten samt riktning negativ. I beskrivningen betonas att det i Finland inte finns några myndighetsanvisningar för hur konsekvenserna av en enskild punktbelastare ska modelleras och ställas i relation till statusklassificeringen av ett helt vattendrag (en vattenförekomst), när influensområdet (spridningsområdet för näringsbelastningen och följdverkningarna) inte helt överensstämmer med de geografiska gränserna för vattenförekomsterna. Vidare anser man i beskrivningen att även om det länge har funnits fiskodling i projektområdet, skulle fältundersökningen visa att förlägningsplatsen är den bästa delen av vattenförekomsten. Således skulle fiskodlingen inte kunna bedömas ha haft någon betydande inverkan på att

i den nyaste klassificeringen har statusen i vattenförekomsten i norra delen av Skiftet försämrats från god till måttlig.

Vid bedömningen av konsekvensernas betydelse ska man beakta den nuvarande ekologiska statusen (tillfredsställande) i vattenförekomsten i norra delen av Skiftet, utvecklingsriktningen i området och projektets storlek samt de sammantagna konsekvenserna. I bedömningen ska särskild uppmärksamhet fästas vid projektets långsiktiga konsekvenser, med beaktande av att även det minsta genomförandealternativet är mycket omfattande. Det centrala åtagandet som styr myndigheterna består i att uppnåendet av en god status för en vattenförekomst senast år 2027 är ett bindande mål för EU:s medlemsstater med de undantag som fastställs i ramdirektivet för vatten. I sista hand innebär detta att ett miljötillstånd för ett projekt inte ska beviljas om det äventyrar uppnåendet eller bevarandet av en god status i ett vattendrag även om det är fråga om en enda kvalitetsfaktor i klassificeringen. NTM-centralen anser på de detaljerade grunder som presenteras nedan att konsekvenserna för vattenförekomstens kvalitet är betydande och kan äventyra uppnåendet av god status i vattenförekomsten.

Konsekvenser för naturvärdena och Natura 2000-områdena

Konsekvenserna för naturmiljön har granskats separat, förutom genom näringshalterna som direkt påverkar vattenförekomstens vattenkvalitet, även genom följande delhelheter: havsbotten och bottendjur, plankton, makrofyter, fiskar, fågelbestånd, däggdjur, rev och laguner. Utifrån ovan nämnda konsekvensobjekt har projektområdets känslighet bedömts vara delvis liten, delvis måttlig. Konsekvenserna för projektområdet har bedömts vara lokala eller regionala och till sin varaktighet långvariga (för planktonets del kortvariga), till sin styrka små eller medelstora samt till sin riktning delvis negativa, delvis positiva. En del av ovan nämnda faktorer har en central koppling till vattenförekomstens vattenkvalitet, men via den även till naturvärdena.

Eftersom projektområdet ligger i Sexmilaren på ett SPA-område enligt Natura 2000-programmet och är en del av Bottenhavets nationalpark, är projektets konsekvenser för naturvärdena mest betydande med avseende på konsekvenserna för skyddsgrunderna för Natura 2000-programmet. Fiskodlingens konsekvenser för de fågelarter som utgör skyddsgrund för Sexmilarens Natura-område uppkommer i huvudsak indirekt via näringsutsläpp, eutrofiering av havet och därmed förändringar i näringsvävarna. Detsamma gäller naturtyperna som förekommer i området och som i sig inte utgör skyddsgrund för Sexmilarens område, men som har en indirekt betydelse som en del av näringsmiljön för de arter som utgör skyddsgrund.

NTM-centralen anser att den Natura-bedömning som gjorts om konsekvenserna av utvidgningen av fiskodlingen i Loukeenkari, särskilt för de naturvärden som utgör skyddsgrund för Natura-området i Sexmilaren, inte utesluter möjligheten att verksamheten i alla föreslagna alternativ har en betydande försvagande inverkan på skyddsvärdena. NTM-centralen motiverar sin ståndpunkt särskilt med vattenförekomstens status som redan nu är sämre än god, med resultaten från Alleco Ab:s objektiva rapport som utarbetats som stöd för bedömningen av nuläget i naturen i området och med att projektet sannolikt innebär en betydande försämring av livsmiljön för de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har NTM-centralen i sin slutsats beaktat skyddsmålen för Natura-områdena och begreppet orördhet enligt kommissionens tolkningsanvisning. Därmed är konsekvenserna för naturmiljön och skyddsgrunderna för Natura 2000-programmet betydande, särskilt i SPA-objektet Sexmilaren. Slutsatsen har motiverats mer detaljerat nedan.

Motivering

Kontaktmyndighetens motiverade slutsats grundar sig på innehållskraven i konsekvensbeskrivningar i 19 § i lagen om miljökonsekvensbedömning (252/2017) samt på 4 § 1 mom. i statsrådets förordning om miljökonsekvensbedömning (277/2017). Kraven i lagen och förordningen uppfylls i konsekvensbeskrivningen.

Konsekvenser för vattenförekomstens vattenkvalitet

De planerade odlingsmängderna i utvidgningsprojektet är påfallande stora och i området finns ingen erfarenhet av projekt av motsvarande storleksklass. Såsom även Forststyrelsen konstaterar i sitt utlåtande innebär alternativet med den största odlingsmängden och näringsbelastningen (GA3) en över tio gånger större fosforbelastning och fem gånger större kvävebelastning jämfört med värdena år 2018 vid Hapönämi avloppsreningsverk i Nystad. Med beaktande av projektets storleksklass är det osäkert i vilken grad målområdet tål ytterligare belastning och vilka konsekvenser det har för vattenområdets ekologiska status och därigenom för den marina naturen på längre sikt. I beskrivningen presenteras utöver nollalternativet tre olika alternativ som baserar sig på odlingsvolymen. Dessa alternativ specificeras dock inte närmare i beskrivningen och konsekvensbedömningarna, vilket försvårar helhetsuppfattningen om utvidgningsprojektet. Som ett genomförandalternativ har man inte heller granskat konsekvenserna av en anläggning i storleksklass 400–600 t/a i enlighet med den nationella planen för lokaliseringstyning av vattenbruket.

Reaktionen i det marina ekosystemet har bedömts genom förändringar i näringshalterna som fåtts med hjälp av modellering. Dessa beskriver endast en del av de verkliga tillfälliga förändringarna i näringshalterna, eftersom utgångsantagandena i hög grad påverkar slutresultaten. Det är svårt att bilda sig en uppfattning om fiskodlingens andel i eutrofieringsutvecklingen i området, eftersom eutrofieringen omfattar mycket mer än tillfälliga höjningar av fosfor- och kvävehalterna i ytvattnet. Eutrofieringen ökar förutom algproduktionen i öppet vatten även vattenväxternas tillväxt och särskilt trådalger i strandzonen.

Det är i praktiken omöjligt att genom mätning verifiera de haltökningar som beräknas med hjälp av modellen. Modellens slutresultat beror i väsentlig grad på riktigheten i de antaganden som angetts i modellen och på de sammantagna konsekvenserna av antagandena. Ju mer och ju snabbare näringsämnen antas försvinna ur systemet, desto mindre blir effekterna. I de modeller som sökanden låtit göra har det förekommit betydande osäkerhet i synnerhet vad gäller långtids- och samverkningarna av utsläppen samt de ekologiska reaktionerna. På basis av modellerna och utredningarna i anslutning till konsekvensbeskrivningen kan man inte bedöma hur ökningen av näringsbelastningen från fiskodlingen påverkar områdets växtplanktonproduktion och klorofyllhalter.

I de modelleringar som sökanden låtit göra har det förekommit betydande osäkerhet i bedömningen av konsekvenserna för vattendragen, i synnerhet vad gäller långtids- och samverkningarna av utsläppen samt de ekologiska reaktionerna. Med modellen har man endast kunnat beräkna utspädningen av tillfälliga utsläppsökningar från fiskodlingen i vattenmassorna ute i det öppna Skärgårdshavet.

Orsaken till den observerade övergödningen av havsområdena är obestridligen överflödiga näringsämnen, fosfor och kväve, som kommer ut i havet. Fiskodling är i regel verksamhet som belastar havet och som sker under en tid då den har den största inverkan på havsområdets biologiska produktion.

Norra delen av Skiftet har i samband med den obligatoriska kontrollen och uppföljningen visat en etablerad och något förbättrad status till exempel vad gäller mängden totalfosfor och planktonalger, men av kartläggningar av den marina naturens tillstånd i närheten av projektområdet

framgick 2019 att mängden trådig, ettårig och snabbväxande grönslick var rikligare i närheten av odlingsanläggningen än på hårda bottenar utanför influensområdet. Utifrån en enda kartläggning kan inga slutsatser dras om odlingsanläggningens konsekvenser, men en utvidgning av odlingsanläggningen torde öka eutrofieringen av den marina miljön i närheten av området, även om näringsbelastningen bara skulle vara en promille av den sammanlagda belastningen i hela Skärgårdshavet.

Området där Lännepuolen Lohi Oy planerar att utvidga fiskodlingsverksamheten ligger i Skärgårdshavet i vattenförekomsten i norra delen av Skiftet (Loukeenkari), som hör till kustvattentypen i den sydvästra yttre skärgården. Under den tredje planeringsperioden för vattenvården (2019) bedömdes vattenförekomstens ekologiska status vara tillfredsställande.

I vattenförekomsten i norra delen av Skiftet var fosforhalten 16,6 µg/l under den andra planeringsperioden för vattenvården (2007–2012), men under den tredje klassificeringsomgången (2012–2017) steg den till 17,4 µg/l. Den fysikalisk-kemiska klassen för totalfosfor är fortfarande god, men ligger redan nära gränsen för måttlig. I en vattenförekomst av kustvattentyp i den sydvästra yttre skärgården med god status ska halten av totalfosfor vara högst 18 µg/l. Halten av totalkväve var under den föregående planeringsperioden 293,6 µg/l och har nu minskat en aning till 282,5 µg/l. Den fysikalisk-kemiska klassen för halten av totalkväve är för tillfället god. I en vattenförekomst av kustvattentyp i den yttre skärgården med god status ska halten av totalkväve vara högst 290 µg/l. Halten av totalkväve i vattenförekomsten rör sig på båda sidorna om gränsen. Under den föregående planeringsperioden var siktdjupet 4,0 m och har nu förbättrats till 4,5 m. Siktdjupet klassificeras dock fortfarande som måttligt. I en vattenförekomst av kustvattentyp i den sydvästra yttre skärgården med god status ska siktdjupet vara minst 5,8 m. Halten av klorofyll a var 2,5 µg/l under den föregående planeringsperioden, men i den nya klassificeringen har den stigit till 2,8 µg/l. Under den första klassificeringsperioden för vattenvården var halten av klorofyll a 2,2 µg/l. I en vattenförekomst av kustvattentyp i den sydvästra yttre skärgården med god biologisk status ska halten av klorofyll a vara högst 2,3 µg/l. Av de andra biologiska klassificeringsvariablerna klassificerades statusen för den totala biomassan av växtplankton och bottendjur som god.

Miljömålet för vattenvården är att vattenförekomsternas status inte försämras och att den ekologiska statusen senast 2027 är minst god. I tillståndsprövningen för enskilda projekt ska förbudet mot försämring bedömas enligt kvalitetsfaktorerna, varvid betydelsen av en kvalitetsfaktor blir större än helhetsbedömningen av vattenförekomstens status. *Enligt vattenförvaltningsplanen för Kumo älv-Skärgårdshavet-Bottenhavet för åren 2016–2021 ska "belastningen från fiskodlingarna minskas i synnerhet i områden där den ekologiska statusen är sämre än god eller vars status hotar bli sämre på grund av belastningen från fiskodlingen och där vattnets status kan förbättras genom minskning av belastningen från fiskodlingen."*

Loukeenkari vattenförekomst (norra delen av Skiftet) har en yta på 47,74 km², cirka 0,5 procent av hela Skärgårdshavets yta (9436 km²). Bakgrundsbelastningen i hela Skärgårdshavet har för fosfor uppskattats till 580 ton/år och för kväve till 12 300 ton (Helminen et al. 1998). Därav skulle andelen för Loukeenkari vattenförekomst vara 2,9 ton/år för fosfor och 61,5 ton/år för kväve.

Enligt MKB-beskrivningen skulle den planerade fiskodlingen på 1000 ton i Loukeenkari vattenförekomst orsaka en fosforbelastning på 4 ton och en kvävebelastning på 40 ton per år. I denna vattenförekomst har det redan funnits fiskodlingsverksamhet sedan 2014. Enligt miljötillståndet har 300 t/a fisk fått odlas där, men

den genomsnittliga årsproduktionen har varit cirka 250 t. Därmed har fosforbelastningen från fiskodlingen i området varit cirka 1 t/a och kvävebelastningen 10 t/a. Den nuvarande fiskodlingens andel av den totala fosforbelastningen i området är alltså 26 procent och motsvarande siffra för kväve är 14 procent. Om fiskodlingen i området enligt planen skulle stiga till 1000 ton, skulle den stå för 58 procent av den totala fosforbelastningen och 39 procent av kvävebelastningen. Ökningen av den totala belastningen från den nya fiskodlingen (+ 700 t) skulle för fosfors del vara 72 procent (2,8/3,9) och för kvävet del 39 procent (28/71,5). Dessa ökningarna av näringsbelastningen kan anses vara betydande eftersom de kan leda till att vattenförekomstens status och dess kvalitativa faktor (halten av klorofyll a) försämras ytterligare. Då skulle projektet väsentligt försvåra uppnåendet av en god status i vattenförekomsten. Det bör noteras att Loukeenkari vattenförekomst under den föregående planeringsperioden fortfarande hade god ekologisk status.

EU-domstolen (EUTI) fastställde i den s.k. Weser-domen (C-461/13) att miljömålen för vattenvården binder den nationella tillståndsprövningen och att försämringen av tillståndet hos en enda kvalitativ faktor innebär en förbjuden försämring av vattenförekomstens status. Här konstaterade EUTI också separat att förbudet mot att försvaga ramdirektivet för vatten (VPD) gäller, trots VPD:s klassificeringar/kategorier/tekniska egenskaper/detaljer, som en egen rättslig förpliktelse som inte kan kringgås genom att hänvisa till någon detalj i VPD. Således är det redan på basis av Weser-domen förbjudet att försämma någon del av vattenförekomsten.

Eftersom projektet är beläget i ett havsområde med en status som är sämre än god borde, enligt 20 § 1 punkten i miljöskyddslagen (försiktighetsprincipen), all verksamhet som ökar belastningen granskas mycket kritiskt för att säkerställa att projekten inte strider mot EU:s ramdirektiv om vatten och en marin strategi och inte hindrar att målen för vatten- och havsvården uppfylls.

Konsekvenser för Natura 2000-områdena

Avsikten är att placera utvidgningen av fiskodlingen på den plats i Natura-området i Sexmilaren, där den nuvarande odlingsanläggningen på 300 ton finns. Alternativen som läggs fram i MKB-beskrivningen utvidgar verksamheten 2,5-, 3- och 4-faldigt.

Syftet med Natura-bedömningen är att på ett objektivt och genomgripande sätt påvisa om den planerade verksamheten, i det här fallet utvidgningen av fiskodlingsverksamheten, har betydande negativa konsekvenser för arterna och/eller naturtyperna som utgör skyddsgrund för Natura-områdena och därigenom för områdets orördhet.

Begreppet *lämplighet* behandlas närmare bl.a. i domen kommissionen mot Italien C-304/05. Enligt Europeiska kommissionens anvisning om tolkning av habitatdirektivet (3.2 Tillämpningsområde) är en betydande försämring förknippad med principen om förebyggande. Vidare: "Störning av en art måste undvikas i den mån den kan vara av betydelse i förhållande till direktivets mål. Å andra sidan behöver försämringen av en livsmiljö eller en arts habitat inte vara betydande i förhållande till direktivets mål. Den måste helt enkelt undvikas helt." Enligt anvisningen ska begreppet *betydande* tolkas objektivt. Flera enskilda, små konsekvenser kan tillsammans vara betydande. Vidare, gällande sammantagna konsekvenser: "När man fastställer sannolika betydande effekter bör kombinationen med andra planer och/eller projekt också beaktas för att ta hänsyn till kumulativa effekter vid bedömningen av planen eller projektet i fråga. Bestämmelsen om kombinationen av planer och projekt rör andra planer eller projekt som redan har slutförts, godkänts men inte slutförts, eller som faktiskt har föreslagits." Till dessa delar har man inte beaktat t.ex. havets nuvarande status, i vilken riktning statusen utvecklas eller den ökade urlakningen i havet som klimatförändringen medför.

NTM-centralen i Egentliga Finland anser att Natura-bedömningen delvis har gjorts på behörigt och omsorgsfullt sätt. I bedömningen har man gått igenom konsekvensernas storlek, betydelse och konsekvensernas betydelse med tanke på områdets enhetlighet och de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har några lindrande åtgärder föreslagits. De slutsatser som läggs fram är dock inte till alla delar förenliga med de resultat som nämns i bedömningen. Till exempel har verksamhetens inverkan på plankton och makrofyter konstaterats vara relativt negativ, men samtidigt har man låtit förstå att effekten på vissa fåglar kan vara positiv.

Varken resultaten av Alleco Ab:s rapport om bl.a. förekomsten av blåmusslor och rev eller Allecos slutsatser har förts in i Natura-bedömningens resultat. Slutsatserna grundar sig däremot ställvis på en allmän och förenklad uppfattning om t.ex. utspädning av näringsämnen. Den största osäkerheten i slutsatserna har att göra med hur verksamheten eventuellt påverkar vattenförekomstens nuvarande status som är sämre än god. Vattenförekomstens status är en viktig faktor vid bedömningen av konsekvenserna för de arter och naturtyper som utgör skyddsgrund.

I kommissionens tolkningsanvisningar (6 artikeln, 2 punkten, 3.2 tillämpningsområde) konstateras följande: *"Medlemsstaterna är skyldiga att vidta förebyggande åtgärder för att undvika försämring och störningar i samband med en förutsägbar händelse, verksamhet eller process. Dessa åtgärder är tillämpliga på alla arter och livsmiljöer för vilka områdena har utsetts, och bör vid behov även genomföras utanför områdena."* Vidare i tolkningsanvisningarna, avsnitt 3.5.1. Försämring av livsmiljötyper och arters habitat konstateras följande: *"Med försämring avses varje form av försämring som påverkar en livsmiljö eller ett habitat. Medlemsstaten måste beakta alla faktorer som påverkar miljön som hyser livsmiljöerna (utrymme, vatten, luft, mark). Om denna påverkan leder till att naturtypens (eller livsmiljöns) skyddsparametrar (representativitet, areal, skyddsgrad) försämras jämfört med tidigare, kan försämringen anses ha inträffat."*

Utöver de felaktiga slutsatserna finns det brister i bedömningen som hänför sig till helhetsgranskningen av arterna i fågeldirektivet, inklusive den kraftiga tillbakagången av artbestånden i området (jfr havets status och de sammantagna konsekvenserna). När man överväger verksamhetens konsekvenser är *orördhet* ett väsentligt begrepp. Om ens en av de arter eller naturtyper som utgör skyddsgrund för området påverkas på ett betydande sätt som berör områdets skyddsmål, t.ex. i anslutning till näringstillgången, ska det oundvikligen anses att områdets orördhet äventyras.

NTM-centralen har i sitt utlåtande av den 13 juli 2020 om Natura-bedömningen ansett att bedömningen av konsekvenserna av utvidgningen av fiskodlingen i Loukeenkari, särskilt för de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området i Sexmilaren, inte utesluter möjligheten att verksamheten enligt vilket som helst av de föreslagna alternativen har en betydande försämrande inverkan på skyddsvärdena. NTM-centralen har motiverat sin ståndpunkt särskilt med vattenförekomstens status som redan nu är sämre än god, med resultaten från Alleco Ab:s objektiva rapport som utarbetats som stöd för bedömningen av nuläget i naturen i området och med att projektet sannolikt innebär en betydande försämring av livsmiljön för de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har NTM-centralen i sin slutsats beaktat skyddsmålen för Natura-områdena och begreppet orördhet enligt kommissionens tolkningsanvisning.

Andra anmärkningar

Om planeringen av fiskodlingen fortsätter, till exempel som en mindre utvidgning än projektet som bedömts, ska de brister i konsekvensbeskrivningen som nämns i fiskerimyndighetens och Traficoms utlåtanden korrigeras (sammanfattas ovan i punkten Bedömningens tillräcklighet och kvalitet; Konsekvenser för fiskbeståndet och Konsekvenser för trafiken).

I utkastet till havsområdesplan, som finns framlagt, är projektet placerat i sjöfartsområdet, vilket inte torde ha någon direkt inverkan på projektets genomförbarhet, förutsatt att de omständigheter som Traficom framfört för Isokari-Lövskär farled beaktas.

Slutligen Projektet har i beskrivningen bedömts vara genomförbart i fråga om alla genomförandealternativ. NTM-centralen kan inte på basis av den utförda bedömningen, hörandet och sin egen bedömning instämma i synpunkten. Osäkerhetsfaktorerna i projektet är stora i synnerhet på grund av också det minsta utvidgningsalternativets (GA1) storlek och kritiska läge när det gäller uppnåendet av målen för vatten- och havsvården samt naturskyddet. Bedömningen av projektets konsekvenser för de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området i Sexmilaren utesluter inte möjligheten att vilket som helst av de föreslagna alternativen har en betydande försvagande inverkan på skyddsvärdena.

Ramdirektivet om vatten, som genomförs nationellt genom miljöskyddslagen och lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen, förpliktar EU:s medlemsstater att sträva efter att åtminstone uppnå målet om en god status.

Som betydande förorening eller risk för förorening enligt 49 § 2 punkten i miljöskyddslagen ska anses en sådan helhetskonsekvens av en väsentlig extra belastning i ett vattendrag som leder till att statusen i en ytvattenförekomst eller dess kvalitativa faktor försämras. Vid bedömningen av sannolikheten för och skadligheten av följderna av verksamhet som medför risk för förorening av miljön ska även försiktighetsprincipen enligt 20 § 1 punkten i miljöskyddslagen beaktas. I 64 a § i naturvårdslagen (förbud mot försämring) förutsätts också att de naturvärden som ligger till grund för skyddet av ett område som hör till Natura 2000-nätverket inte får försämras avsevärt.

INFORMERA OM KONTAKTMYNDIGHETENS MOTIVERADE SLUTSATS

De ursprungliga utlåtanden som inkommit under förfarandet förvaras i arkivet vid Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland. Kontaktmyndighetens utlåtande skickas för kännedom till remissinstanserna och till ansvarsområdet för miljötillstånd vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland (miljötillståndsmyndigheten).

Kontaktmyndighetens motiverade slutsats och konsekvensbeskrivning är framlagda från och med den 31 juli 2020 på miljöförvaltningens webbplats på adressen www.ymparisto.fi/lannenpuolenlohiYVA samt i en månads tid på följande ämbetsverk och bibliotek under deras öppettider:

Gustavs kommunkansli, adress Centralvägen 7, Gustavs
Gustavs bibliotek, adress Centralvägen 7, Gustavs
Ålands landskapsregerings registratorskontor, adress Strandgatan 37, Mariehamn,
Mariehamns stadsbibliotek, adress Strandgatan 29, Mariehamn,
Brändö kommunkansli, adress Åva, Åland och
Brändö bibliotek, adress Brändöby, Åland

Ärendet har föredragits av överinspektör Petri Hiltunen och avgjorts av ställföreträdaren för enhetschefen Saila Porthen. Dokumentet har godkänts elektroniskt och en anteckning om detta finns på dokumentets sista sida.

Bilaga Utlåtande om Natura-bedömningen av naturskyddsområdet vid NTM-centralen

Behandlingsavgift

11 000 €, (moms 0 %)

Fakturan för prestationsavgiften skickas separat från Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning.

Avgiften grundar sig på statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas, arbets- och näringsbyråernas samt utvecklings- och förvaltningscentralens avgiftsbelagda prestationer 1554/2016 och lagen om grunderna för avgifter till staten (21.2.1992/150).

Avgiften är utsökbar utan dom eller beslut (lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) 11 § 1 mom.)

Avgiftens storlek bestäms utifrån avgiftstabellen i statsrådets förordning om avgiftsbelagda prestationer som tas ut av närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna samt utvecklings- och förvaltningscentralen åren 2019 och 2020 (1372/2018) (motiverad slutsats om konsekvensbeskrivningen i vanliga projekt, 14–23 dagsverken).

En betalningsskyldig som anser att ett fel har begåtts när en offentligrättslig prestation har påförts kan inom sex månader från det avgiften påfördes yrka på rättelse hos den myndighet som beslutat om avgiften. Omprövningsbegäran ska lämnas in till NTM-centralen inom sex (6) månader från fakturadatomet. Anvisningar för omprövningsbegäran: <http://www.keha-keskus.fi/yhteystiedot/myyntilaskutus>

Sändlista Lännenpuolen Lohi Oy

För kännedom (elektroniskt)

Närings-, trafik- och miljöcentralerna
Regionförvaltningsverket i Södra Finland
Finlands miljöcentral

Remissinstanser

Gustavs kommunstyrelse
Transport- och kommunikationsverket (Traficom)
Forststyrelsen
Enheten för fiskerihushållning vid NTM-centralen i Egentliga Finland
Egentliga Finlands förbund

De som framfört åsikter

Sammanlagt tio personer (fyra skriftliga åsikter)

Suomenkielinen asiakirja VARELY/2944/2018 on hyväksytty sähköisesti / Det finska dokumentet VARELY/2944/2018 har godkänts elektroniskt

Föredragande Hiltunen Petri 22.07.2020 10:38

Ärendet avgjort av Porthen Saila 22.07.2020 10:53

13.7.2020

Utlåtande om bedömning enligt 65 § i naturvårdslagen**ÖVERSÄTTNING****Naturbedömning för utvidgning av fiskodlingen i Loukeenkari**

ELY-centralen i Egentliga Finland förutsatte i sitt beslut (25.1.2018 Dnr VARELY/2005/2017) att konsekvenserna av projektet med att utvidga fiskodlingen i Loukeenkari ska bedömas för Natura-områdena i Sexmilarens skärgård och Katanpää. Naturbedömningen i fråga (Gaia Consulting Oy 2020) har utarbetats som bilaga till MKB-beskrivningen för utvidgningen av fiskodlingen i Loukeenkari. Utlåtandet bifogas som en del av NTM-centralens motiverade slutsats om MKB, men fungerar som ett självständigt utlåtande från miljömyndigheten.

Utvidgningens utkast med tillhörande Naturbedömning (7.1.2020) har behandlats vid ett möte gällande miljökonsekvensbedömningen mellan NTM-centralen, den konsult som ansvarar för bedömningen samt verksamhetsutövaren 17.1.2020. Även skriftlig respons har lämnats in om utkastet och innehållskraven gällande bedömningen av naturakONSEKVENSERNA.

Den planerade utvidgningen ligger i Natura 2000-området i Sexmilarens skärgård (SPAFI0200152), som har upptagits i Natura 2000-nätverket på basis av fågeldirektivet. I samma område finns redan en fiskodlingsanläggning som är periodiskt i drift från maj till november och som föreslagits som 0-alternativ för samma verksamhetsutövare. Ett annat Natura-område som verksamheten bedöms ha konsekvenser för är Katanpää (SACFI0200172) som ligger på drygt två kilometers avstånd, och som är skyddat med stöd av habitatdirektivet.

De statsägda Natura-områdena är en del av Bottenhavets nationalpark, som har inrättats för att skydda undervattensnaturen, skärgården och skären. Bottenhavets nationalpark är samtidigt Finlands största marina skyddsområde.

Skyddsmålet för dessa Natura-områden är åtminstone att bevara områdets betydelse som en del av nätverket. Utöver artskyddet strävar man efter att bevara livsmiljöerna i området genom att trygga en naturlig utveckling enligt områdets ekologiska processer, styra användningen och förbättra livsmiljöernas kvalitet genom återställnings- och skötselåtgärder.

Den naturliga utvecklingen enligt de ekologiska processerna gäller bl.a. tryggheten av näringstillgången för de fågelarter som utgör skyddsgrund för området.

I och med utvidgningen av fiskodlingsanläggningen föreslås en utvidgning av verksamheten till det 2,5, tre- och fyrfaldiga jämfört med det nuvarande 0-alternativet. Verksamheten skulle vara periodisk från maj till november. Verksamhetens inverkan på miljön och på de arter och naturtyper som utgör skyddsgrund för Natura beskrivs i genomförandealternativen och grundar sig

i första hand på den näringsbelastning och dess inverkan på näringsväven som tillskottet i odlingen orsakar. Som stöd för bedömningen av belastningens spridning och konsekvenser användes en modellering, med vilken man utvärderade om verksamheten har konsekvenser för vattenförekomstens status i området och därigenom direkta konsekvenser för de naturtyper som utgör skyddsgrund eller indirekta för de arter som utgör skyddsgrund.

I bedömningen användes de senaste uppgifterna gällande nätverket Natura 2000, vilkas granskning godkänts av statsrådet (statsrådets beslut 5.12.2018) samt Europeiska kommissionens senaste anvisning om tolkning av habitatdirektivet (Europeiska kommissionen 2019). Dessutom har det gjorts separata fältundersökningar under vattnet (Alleco, Ruuskanen et al. 2019) i området och dess närhet, som stöder VELMU-materialet. Tidigare fågelutredningar har kompletterats med Turun lintutieteellinen yhdistys-föreningens intervjuer. Uppföljningsuppgifter om vattenkvaliteten och arterna i anslutning till MKB-beskrivningen har också använts som bakgrundsuppgifter till bedömningen.

Verksamhetens konsekvenser för miljön och även för fåglarna, som utgör skyddsgrund för Natura, samt vissa naturtyper som är viktiga för fågelbeståndet, såsom rev, har sammanställts i den sammanfattande tabellen i MKB-beskrivningen och bedömts i fråga om konsekvensernas betydelse. Naturbedömningen bedömer dessutom konsekvensernas betydelse för de häckande och flyttande fåglarna som utgör skyddsgrund för Sexmilarens Natura-område.

Även om ramdirektivet om vatten inte direkt påverkar projektets verksamhetsförutsättningar när man granskar de naturvärden som utgör skyddsgrund för Natura, är vattenförekomstens status en betydande faktor vid bedömningen av verksamhetens indirekta konsekvenser för de arter och naturtyper som utgör skyddsgrund för Sexmilarens Natura-område. Enligt de senaste uppgifterna är statusen för ifrågavarande vattenförekomst sämre än god i nuläget.

Inverkan av utvidgningen av fiskodlingen i Loukeenkari på naturvärdena i Natura-området enligt bedömningen

Avsikten är att placera fiskodlingens utvidgning till en plats i Sexmilarens Natura-område, där den nuvarande odlingsanläggningen på 300 ton finns. Alternativen som läggs fram i MKB-beskrivningen utvidgar verksamheten till det 2,5, tre- och fyrfaldiga. Fiskodlingens konsekvenser för de fågelarter som utgör skyddsgrund för Sexmilarens Natura-område uppkommer i huvudsak indirekt via näringsutsläpp, eutrofiering av havet och därmed förändringar i näringsvävarna. Detsamma gäller naturtyperna som förekommer i området och som i sig inte utgör skyddsgrund för Sexmilarens område, men som har en indirekt betydelse som en del av näringsmiljön för de arter som utgör skyddsgrund.

I bedömningen konstateras att man med den nuvarande produktionsvolymen på 300 t har noterat en ökning av den totala biomassan bland påväxtalger endast i projektets omedelbara närhet och att alla andra uppmätta värden har legat på samma nivå som i jämförelseområdena. En del av de uppföljda variablerna, såsom makrofyttbeståndens tillstånd, har till och med förbättrats 1 km från projektområdet mellan 2013 och 2019. Bland flera fågelarter i Sexmilarens skärgård har man konstaterat att näringstillskottet kan öka mängden planktonätande fiskar och på längre sikt kan detta även synas i antalet rovfiskar, fåglar och däggdjur. Projektets inverkan är dock så lokal att en sådan utveckling är svår att observera. Vidare har det framförts att det kan anses sannolikt att inget av de planerade genomförandealternativen avsevärt försämrar naturens tillstånd i närområdet eller äventyrar vattenförekomstens nuvarande status vid projektet.

De sammantagna konsekvenserna gällande t.ex. diffusa belastare och den interna belastningen samt klimatförändringen har ansetts vara ringa eller svåra att identifiera. Likaså har trafiken inte ansetts öka så mycket att den skulle störa

fågelbeståndet.

Konsekvenserna för fåglarna har bedömts enligt art i form av en tabell. I MKB-beskrivningen beaktas verksamhetens inverkan även på de naturtyper under vattnet som är mest väsentliga för fåglarnas tillgång till näring.

Konsekvenserna av verksamheten har ansetts i huvudsak vara neutrala eller ha en liten positiv inverkan på fåglarnas tillgång till näring. Slutsatsen är att det på grund av verksamheten inte sker någon försämring av arternas livsmiljöer, minskning av utbredningsområdet eller minskning av artpopulationen.

Verksamheten har inte ansetts ha konsekvenser för de naturtyper som utgör skyddsgrund för Natura-området i Katanpää.

Utlåtande av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland

Allmänt

Ansvarsområdet för miljö- och naturresurser vid Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland har tagit del av den erhållna utredningen (Gaia Consulting Oy 2020) och den därtill hörande terrängrapporten av Alleco Ab (Ruuskanen et al 2019).

Allmänt taget har man närmat sig frågan väl med tanke på Naturbedömningen. Punkt 2 Bedömningens genomförande och använt material innehåller en tydlig beskrivning och tydliga hänvisningar till de punkter i MKB-beskrivningen som har betydelse för de naturvärden som även utgör skyddsgrund för Natura. Som bakgrund till bedömningen har man kartlagt utgångsläget för undervattensnaturen i Sexmilarens och Katanpääs Natura-områden. Alleco Ab:s arbete som utförts med objektiv sakkunskap och VELMUs kartläggningsmetoder ger en bra bild av undervattensnaturens nuläge inom verksamhetens influensområde och skapar underlag för eventuella uppföljningar som behövs i fortsättningen.

Natura-bedömningen har gjorts utgående från det nyaste materialet i databasuppdateringen vid granskningen av olika arter och naturtyper. Den nyaste tolkningsanvisningen för kommissionens habitatdirektiv har tillämpats delvis och därtill har även anvisningen av Heikki Korpelainen vid miljöministeriet om konsekvensbedömning i Natura-områden utnyttjats.

Den utförda Natura-bedömningens lämplighet

Syftet med Natura-bedömningen är att på ett objektiva och genomgripande sätt påvisa om den planerade verksamheten, i det här fallet en utvidgning av fiskodlingsverksamheten, har betydande negativa konsekvenser för arterna och/eller -naturtyperna som utgör skyddsgrund för Natura-områdena och därigenom för områdets

orördhet. Begreppet lämplighet behandlas närmare bl.a. i domen kommissionen mot Italien C-304/05.

Enligt Europeiska kommissionens anvisning om tolkning av habitatdirektivet (3.2 Tillämpningsområde) är en betydande försämring förknippad med principen om förebyggande. Vidare: *"Störning av en art måste undvikas i den mån den kan vara av betydelse i förhållande till direktivets mål. Å andra sidan behöver försämringen av en livsmiljö eller en arts habitat inte vara betydande i förhållande till direktivets mål. Den måste helt enkelt undvikas helt."* Enligt anvisningen ska begreppet betydande tolkas objektivt. Flera enskilda, små konsekvenser kan tillsammans vara betydande.

Vidare, gällande sammantagna konsekvenser: *"När man fastställer sannolika betydande effekter bör kombinationen med andra planer och/eller projekt också beaktas för att ta hänsyn till kumulativa effekter vid bedömningen av planen eller projektet i fråga. Bestämmelsen om kombinationen av planer och projekt rör andra planer eller projekt som redan har slutförts, godkänts men inte slutförts, eller som faktiskt har föreslagits."* Till dessa delar har man inte beaktat t.ex. havets nuvarande status, i vilken riktning statusen utvecklas eller den ökade urlakningen i havet som klimatförändringen medför.

NTM-centralens naturskyddsenshet lyfter fram vattenförekomstens nuvarande status som är sämre än god och att det inte beaktas vid bedömningen av verksamhetens miljökonsekvenser, som den mest betydande svagheten som framförs i rapporten. Såsom redan tidigare konstaterats i detta utlåtande är vattenförekomstens status en betydande faktor vid bedömningen av verksamhetens indirekta konsekvenser för de arter och naturtyper som utgör skyddsgrund. I bedömningen har man inte i tillräcklig grad beaktat havsområdenas nuvarande status och den synliga utvecklingen i en sämre riktning. Då kan även den lokala försvagande effekten vara betydande för helheten med tanke på de arter som utgör skyddsgrund, t.ex. halvdykare, då siktdjupet försämras och näringsmiljöerna förändras.

Naturskyddsensheten konstaterar att man på basis av modellerna och utredningarna i anslutning till konsekvensbeskrivningen inte kan bedöma hur ökningen av näringsbelastningen från fiskodlingen påverkar området växtplanktonproduktion och klorofyllhalter i de olika genomförandealternativen. I de modeller som sökanden låtit göra har det förekommit betydande osäkerhet i synnerhet vad gäller utsläppens långtidseffekter, sammantagna konsekvenser och ekologiska reaktioner. Fiskodling är i regel verksamhet som belastar havet och som sker under en tid då den har den största inverkan på havsområdets biologiska produktion och bl.a. genom siktdjupet t.ex. på växtligheten i reven.

Enligt bedömningen har man i samband med den obligatoriska kontrollen i den nuvarande fiskodlingens omedelbara närhet observerat en ökning av påväxtalgernas totala biomassa, men samtidigt har man konstaterat att makrofytornas tillstånd har förbättrats betydligt under 2013-2019 på stränder som ligger endast en kilometers avstånd. Av detta kan man inte dra slutsatsen att verksamheten och dess utvidgning inte skulle ha motsvarande konsekvenser för ett större område och därmed indirekta konsekvenser för de arter som utgör skyddsgrund. Det är oundvikligt att näringsämnen sprids ut på ett större område när verksamheten ökar,

och att de påverkar de organismarter på reven som utgör näring för de arter som utgör skyddsgrund.

Allecos fältundersökningar ger vid handen att: *"I rödalgszonen ovanpå och i algbeståndet förekom flingliknande material, med en diameter på cirka 3-5 mm. Flingorna påminde utvändigt om mat för akvariefiskar. Vad de bestod av eller var de kom ifrån gick inte klarlägga."* I Allecos rapport konstateras också att: *"Vid en helhetsgranskning har vattennaturens status i projektområdet utvecklats i en bättre riktning under de senaste åren. Om området eutrofieras jämfört med nuläget kan den gynnsamma utvecklingen av vattennaturens status börja avta. Grumling av vattnet skulle sänka vattenskiktet där alger och vattenväxter kan växa."* I rapportens sammanfattning konstateras att: *"Utifrån befintlig information är det dock svårt att bedöma hur mycket näringsbelastningen i projektområdet kan ökas utan att det har en försämrande inverkan på miljöns tillstånd. Den planerade ökningen av produktionen vid fiskodlingsanläggningen i Loukeenkari ger upphov till ytterligare utsläpp, som till sin omfattningen endast är promillen av Skärgårdshavets totala belastning, men lokalt kan effekten vara betydande."*

Blåmusslan är en av de viktigaste näringskällorna för fåglar som häckar och rastar på havet. I bedömningen konstateras att: *"Blåmusslans förekomst i närheten av projektområdet är representativ, men tätheten är betydligt lägre än vid de bästa förekomsterna av blåmusslor vid reven i det yttre havsbandet. Således har Loukeenkaris område sannolikt en liten betydelse för de fåglar som tar sin näring från botten*

– det finns tydliga observationer på att fåglarna söker sig till de bästa musselområdena." Enligt Allecos rapport fanns det blåmusslor på 48 av de 51 undersökta dropvideopunkterna vid reven och blåmusslans täckning var i genomsnitt 10–70 % av botten. Höga täckningsvärden fanns uttryckligen på 10–12 meters djup, som är lätt tillgängligt för dykararter som ejder och svärta, som hämtar näring från botten. Allecos resultat stöder också resultaten från VELMU-modelleringen av blåmusslans potentiella förekomstområden uttryckligen i Sexmilarens område.

Enligt sammanfattningstabellen 10.1 i MKB-beskrivningens konsekvensbedömning är verksamhetens uppskattade inverkan på t.ex. plankton och makrofyter måttligt negativ. I Natura-bedömningens tabell (Bilaga 1A Tabell över fågelarter) har verksamheten dock ansetts ha till och med en positiv effekt för vissa fågelarter, även om dessa arter nyttjar reven och organismarterna som förekommer där (t.ex. bergand, svärta, ejder). Rapporten ger indikationer på att projektet inte har några betydande konsekvenser för reven och därigenom för arterna som utgör skyddsgrund. Revens kvalitet påverkas uttryckligen av siktdjupet som inte borde försämrats med tillskott av näring. Detta för att reven ska vara i gott skick framöver.

Granskningen av de sammantagna konsekvenserna är obetydlig och t.ex. mängden, spridningen eller kvaliteten av utsläpp från andra projekt har inte analyserats noggrannare. Havets allmänna status och eventuella konsekvenser av klimatförändringen har inte heller behandlats nämnvärt.

Slutsatser av Naturabedömningen

NTM-centralen i Egentliga Finland anser att Naturabedömningen delvis har gjorts på behörigt och omsorgsfullt sätt. I bedömningen har man gått igenom konsekvensernas storlek, betydelse och konsekvensernas betydelse med tanke på områdets enhetlighet och de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har några lindrande åtgärder föreslagits.

De slutsatser som läggs fram är dock inte till alla delar förenliga med de resultat som nämns i bedömningen. Till exempel har verksamhetens inverkan på plankton och makrofyter konstaterats vara relativt negativ, men samtidigt har man låtit förstå att effekten på vissa fåglar kan vara positiv. Varken resultaten av Alleco Ab:s rapport om bl.a. förekomsten av blåmusslor och rev eller Allecos slutsatser har förts in i Naturabedömningens resultat. Slutsatserna grundar sig däremot ställvis på en allmän och förenklad uppfattning om t.ex. utspädning av näringsämnen.

Den största osäkerheten i slutsatserna har att göra med hur verksamheten eventuellt påverkar vattenförekomstens nuvarande status som är sämre än god. Vattenförekomstens status är en betydande faktor vid bedömningen av konsekvenserna för de arter och naturtyper som utgör skyddsgrund. Kommissionens tolkningsanvisningar (artikel 6, punkt 2, tillämpningsområde 3.2): *”Medlemsstaterna är skyldiga att vidta förebyggande åtgärder för att undvika försämring och störningar i samband med en förutsägbar händelse, verksamhet eller process. Dessa åtgärder är tillämpliga på alla arter och livsmiljöer för vilka områdena har utsetts, och bör vid behov även genomföras utanför områdena.”*

I tolkningsanvisningarna 3.5.1 konstateras även: *Försämring av livsmiljötyper och arters habitat: Med ”försämring” avses varje form av försämring som påverkar en livsmiljö eller ett habitat. Medlemsstaten måste beakta alla faktorer som påverkar miljön som hyser livsmiljöerna (utrymme,*

vatten, luft, mark). Om denna påverkan leder till att bevarandestatusen för livsmiljön eller habitatet blir sämre än den var tidigare, kan försämringen anses ha ägt rum.”

Utöver de felaktiga slutsatserna finns det brister i bedömningen som hänför sig till helhetsgranskningen av arterna i fågeldirektivet, inklusive den kraftiga tillbakagången av artbestånden i området (jfr havets status och de sammantagna konsekvenserna). När man överväger verksamhetens konsekvenser är orördhet ett väsentligt begrepp. Om ens en av de arter eller naturtyper som utgör skyddsgrund för området påverkas på ett betydande sätt som berör områdets skyddsmål, t.ex. i anslutning till näringstillgången, ska det oundvikligen anses att områdets orördhet äventyras.

NTM-centralen anser att den Naturakonsekvensbedömning som gjorts om effekterna av utvidgningen av fiskodlingen i Loukeenkari, särskilt för de naturvärden som utgör skyddsgrund för Natura-området i Sexmilaren, inte utesluter möjligheten att verksamheten, vilket av de föreslagna alternativen som helst, har en betydande försvagande inverkan på skyddsvärdena. NTM-centralen motiverar sin ståndpunkt särskilt med vattenförekomstens status som redan nu är sämre än god samt med resultaten från Alleco Ab:s objektiva rapport som utarbetats som stöd för bedömningen gällande nuläget för områdets natur och projektets

fölgdverkningar, som sannolikt innebär en betydande försämring av livsmiljön för de arter som utgör skyddsgrund. Dessutom har NTM-centralen i sin slutsats beaktat skyddsmålen för Natura-områdena och begreppet orördhet enligt kommissionens tolkningsanvisning.

Enhetschef Olli Mattila

Överinspektör Leena Lehtomaa

Suomenkielinen asiakirja VARELY/2944/2018 on hyväksytty sähköisesti / Det finska dokumentet VARELY/2944/2018 har godkänts elektroniskt

Föredragande Lehtomaa Leena 13.07.2020 09:56

Ärendet avgjort av Mattila Olli 13.07.2020 10:16